

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Humsjön Nergården, Sunne kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610234 Humsjön Nergården
Mittpunktskoordinat:	1330039 - 6650470
Totalareal:	4,2 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekade enligt Habitatdirektivet
Fastigheter:	Sunne kommun: Humsjö 1:4 & 1:10
Ägandeförhållanden:	Privat

Beskrivning av området

Nergården är en gammal finngård belägen vid den norra ändan av Humsjön. Natura 2000-området utgörs av fyra delområden, vilka består av hävdade marker med olika naturtyper. Det nordvästra området utgörs av betesmark varav en del tidigare varit hackslått. Marken är väl hävdad och betas av nöt och får. Arter som stagg, kattfot, prästkrage och fältgentiana påträffas. Torpgrunder, rösen och äldre fältformer kan skönjas i terrängen.

Området i nordost utgörs av flera naturtyper och olika hävdformer. Den östligaste delen har tidigare varit använd till slätter men betas sedan några år tillbaka av får. Vegetationen är mager med förekomst av bland annat stagg och ormröt. Till väster om betesmarken ligger ett skifte med hackslått. Några enbuskar och små plantor av gran förekommer samt enstaka större träd. Marken är mager med stort inslag av stagg. Här finns även arter som nattviol, prästkrage och jungfrulin.

Det mellersta delområdet utgörs av hackslått. Området är till större del öppet, endast enstaka träd och buskar förekommer. Detta delområde har i alla år skötts traditionellt med lieslätter och höet torkas på hässjor. Flera arter som indikerar långvarig hävd påträffas, bland annat brudsporre, pillerstarr och kattfot. Även det fjärde delområdet, beläget söder om vägen mellan skog och åker, utgörs av hackslått. Enstaka träd förekommer, bland annat en sälj som aktivt hamlas. Fältskiktet består av arter som brudborste, kattfot, stagg och jungfru Marie nycklar.

Nergården har en välbevarad helhetsmiljö med höga natur- och kulturhistoriska värden. Nergårdens marker finns med i länets ängs- och hagmarksinventering från 1994 och klassas där som klass 1. Till denna klass förs de finaste ängarna och hagarna, vilka hyser vegetationstyper som visar på långvarig hävd. Nergården finns även med i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet samt är utpekad som riksintresse för naturvården.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
6230	Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat	2,1	
6510	Slätterängar i låglandet	1,0	

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Humsjön Nergården är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna i detta Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230)	<p><i>Area</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 2,1 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hela arealen ska ha välhävdad gräsmark varje år vid vegetationsperiodens slut. Med välhävdad mark menas att vegetationshöjden vid vegetationsperiodens slut i genomsnitt ska vara x cm samt att lövförna aldrig har en täckningsgrad på mer än x %. - Frekvensen av negativa indikatorer som x och z (hundkäx och örnbräken är kanske lämpliga) bör vara högst x %. - Krontäckning av träd och buskar ska vara? Vedartad igenväxningsvegetation (> 1,3 m) ska inte förekomma. - Hamlade träd? - Antalet grova och ihåliga träd? <p><i>Typiska arter</i></p>
Slätterängar i låglandet (6510)	<p><i>Area</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 1,0 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hela arealen ska ha välhävdad gräsmark varje år vid vegetationsperiodens slut. Med välhävdad mark menas att vegetationshöjden vid vegetationsperiodens slut i genomsnitt ska vara x cm samt att lövförna aldrig har en täckningsgrad på mer än x %. - Frekvensen av negativa indikatorer som x och z (hundkäx och örnbräken är kanske lämpliga) bör vara högst x %. - Krontäckning av träd och buskar ska vara? Vedartad igenväxningsvegetation (> 1,3 m höjd) ska inte förekomma. - Hamlade träd? - Antalet grova och ihåliga träd? <p><i>Typiska arter</i></p>

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att de ingående naturtyperna i Natura 2000-området ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

- *Slätterängarna* ska skötas genom årlig slåtter, höbärgning. De *artrika stagg-gräsmarkerna* ska betas eller alternativt slåtter och höbärgning. Rójning av igenväxningsvegetation ska ske i båda naturtyperna. Skötsel skall vara utformad enligt traktens tradition och objektets speciella natur- och kulturvärden. Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för den fortsatta skötseln så att exempelvis ett objekt med lång kontinuitet av slåtter även fortsättningsvis hävdas genom slåtter och en sedan lång tid betad mark fortsätter att betas.
- Den gynnsamma bevarandestatusen ska knyts an till de ekologiska krav som de för naturtypen karaktäristiska arterna har, så att de kan finnas kvar eller öka i antal.
- Ingen gödsling, förutom gödsel från djur på eventuellt efterbete. Djuren bör inte stödutfodras.
- Insådd av främmande arter får inte ske.
- Vidkroniga träd som vuxit upp solexponerade bör hållas solexponerade även framöver. Detta för att gynna karaktärsarter av främst insekter och lavar, vilka är knutna till dessa träd.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan beskrivs potentiella hot mot naturtyperna *artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat* och *slätterängar i låglandet* vid Humsjön Nergården.

- Utebliven eller felaktig skötsel, vilket förändrar artsammansättningen
- Exploatering och annan markanvändning i området eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning eller täcktverksamhet.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin, vilket är negativt för dynglevande insekter.
- Läckage av gödning från intilliggande åkrar
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar samt ökad kvävetillförsel på grund av stödutfodrade betesdjur.

Bevarandeåtgärder – med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna *artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat* och *slätterängar i låglandet* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Humsjön Nergården.

Gällande regelverk 2006

- Enligt 12 kap 8 § miljöbalken är brukaren skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden vid all markanvändning i jordbruket.
- Enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket får jordbruksmark tas ur produktion först efter anmälan till Länsstyrelsen, som då har möjlighet att förbjuda en ändrad markanvändning.

- Miljöstödsersättningar för bete för de arealer som uppfyller krav på ersättningar från LBU-programmet (EU:s miljöstöd för biologisk mångfald i betesmarker och slätterängar).
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Samrådspplikt gäller enligt 12 kap 6 § Miljöbalken för t ex skogsbruksåtgärder.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, hela Natura 2000-området.

Natura 2000-område Humsjön Nergården omfattas inte av något formellt skydd. Större delen av Nergårdens marker omfattas dock av miljöstöd och hävdas enligt upprättad åtgärdsplan. Åtgärdsplanens syfte är att bevara och förstärka områdets natur- och kulturhistoriska värden vilket inkluderar den hävdgynnade vegetationen. Då den nuvarande stödperioden löper ut rekommenderas att nytt skötselavtal upprättas eller att skötseln upprätthålls genom annat avtal.

Eventuella bevarandeåtgärder i framtiden

Om det inte går att hitta en brukare till Humsjön Nergårdens ängs- och betesmarker är markerna försäkrade om att en skötsel kommer att fortgå. Detta har staten (Länsstyrelsen praktisk utförare i länet) åtagit sig i och med att området är föreslaget till Natura 2000. Skötseln kan ske med flera metoder:

- Hitta en brukare som tecknar någon form av avtal med markägaren (direkt eller indirekt genom Länsstyrelsen).
- Bilda ett områdesskydd, t ex naturreservat som ger möjligheter till skötselmedel och reservatsförvaltningens resurser.

Bevarandestatus idag

6230 Artrika stagg-gräsmarker på silikatssubstrat *och* **6510** Slätterängar i låglandet

Nationellt

De äldre typerna av fodermarker, ängar och betesmarker, som tidigare varit dominerande både arealmässigt och ekonomiskt har fått minskad ekonomisk betydelse. Särskilt slätterängarna har nästintill helt och hållet utgått ur jordbruksproduktionen. Av den ängsareal som fanns för hundra år sedan återstår endast en ytterst liten rest. Inom det nuvarande miljö- och landsbygdsprogrammet hävdas cirka 6000 hektar ängsmark och ca 400 000 hektar betesmark.

Humsjön Nergården

6230 Artrika stagg-gräsmarker på silikatssubstrat

Större delen av marken som klassas som *artrika stagg-gräsmarker på silikatssubstrat* betas, vilket är väl lämpat för denna naturtyp. Markerna har varit väl avbetade vid vegetationsperiodens slut. Ormrot, kattfot och stagg är exempel på typiska kärlväxarter som förekommer. Bevarandestatusen bedöms i utifrån befintlig information vara gynnsam.

6510 Slätterängar i låglandet

Hävden på *slätterängarna i låglandet* har de senaste åren varit god. Här förekommer typiska kärlväxtarter som kattfot, hirsstarr, fältgentiana, skallror och jungfrulin. Bevarandestatusen torde vara gynnsam.

Uppföljning av bevarandemålen

För att kunna bedöma naturtypernas bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Ett nationellt projekt pågår där metoder och arbetssätt anpassade för övervakning av Natura 2000 arbetas fram. Tillsvidare ges här exempel och förslag på tänkbara uppföljningsmetoder och/eller parametrar.

- Fjärranalys för kontroll av bibehållen areal.
- Fältkontroll av hävd och igenväxningsgrad (kan göras i samband med miljöstödskontroller).
- Återkommande inventeringar av övriga rödlistade kärlväxter.

Bilagor

1. Avgränsning av Natura 2000-områden
2. Ingående naturtypers utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen Värmland, Lantbruksenheten. 2003. *Åtgärdsplan för bevarande av betesmarker och slätterängar vid Humsjön, Nergården*.

Länsstyrelsen Värmland, Naturvårdsenheten. 1994. *Ängar och hagar i Värmlands län*. Rapport nr 1994:20.

Naturvårdsverket. *Natura 2000- Art och naturtypsvisa vägledningar*. (<http://www.naturvardsverket.se>) 04-11-03

Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.

Länsstyrelsen i Värmlands län. *Ängs- och betesinventeringen 2004*. (opublicerad)